Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto
Lausuntopyyntönne 7.10.2025:
HE 99/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026
Finavia Oyj:n asiantuntijalausunto

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto on pyytänyt kirjallista asiantuntijalausuntoa Finavia Oyj:ltä hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026. Finavia kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Finavia on valtion omistama strateginen yhtiö, jonka toimintaa säätelee laki lentoasemaverkosta ja -maksuista (210/2011). Laissa on määritelty Finavian tehtävästä Suomen lentoasemaverkkoyhtiönä seuraavasti: "Lentoasemaverkkoyhtiö ylläpitää, järjestää ja kehittää lentoasemaverkkoa ja -palveluita siviili-ilmailun, valtion ilmailun ja sotilasilmailun tarpeita varten". Finavian lentoasemaverkostoon kuuluu 20 lentoasemaa Suomessa.

Koronan jälkeen Finavian liiketoiminta on ollut kokonaisuutena tappiollista. Tähän on vaikuttanut erityisesti Venäjän ylilentokiellon vaikutukset sekä matkustustottumusten muuttuminen. Ylilentokiellon vaikutus keväästä 2022 alkaen on heikentänyt Helsinki-Vantaan asemaa Euroopan ja Aasian välisten matkustajavirtojen solmukohtana, eikä tilanteeseen näy muutosta ilmailun toimintaympäristön jatkuessa epävarmana.

Lisäksi erityisesti Finavian lentoasemaverkoston pienempien lentoasemien matkustajamääriin vaikuttaa matkustustottumusten muutos. Liikematkustaminen lentäen on trendinomaisessa laskussa johtuen etätöiden yleistymisestä, etäyhteyksien paranemisesta, muiden liikennemuotojen kehittymisestä, ja yritysten kustannussäästö- ja päästövähennystavoitteista.

Kohtaan 31.20 Lentoliikenteen ostot

Talousarvioesityksessä todetaan seuraavasti:

Lentoliikennettä voidaan ostaa paikkakunnille, joille matka-aika Helsingistä junalla on yli 3 tuntia. Suomen sisäistä lentoliikennettä kehitetään ensisijaisesti markkinaehtoisesti, mutta säännöllisen lentoliikenteen ostoilla turvataan huoltovarmuuden, vientiteollisuuden ja matkailun kannalta tärkeitä yhteyksiä. Myös paikalliset ja alueelliset tahot voivat osallistua kyseisten yhteysvälien rahoittamiseen. Helsinki—Savonlinna -reitin säännöllisen lentoliikenteen sopimus on voimassa 13.11.2023—19.12.2025. Uuden sopimuksen kilpailutus ajanjaksolle 19.1.2026—15.12.2028 on käynnissä.

Sopimukset lentoliikenteen järjestämisestä Joensuun, Jyväskylän, Kajaanin, Kemi-Tornion ja Kokkola-Pietarsaaren lentoasemien ja Helsinki-Vantaan lentoaseman välille ovat voimassa

29.4.2024—28.3.2026. Sopimuksissa on optio 27.2.2028 asti. Sopimus Helsingin ja Porin väliset reittilennoista on tehty ajanjaksolle 1.1.2025—27.3.2027 ja siinä on optio 27.2.2028 asti. Sopimuksia jatketaan optiokaudelle 27.2.2028 asti.

- Puoliväliriihessä tehty ja nyt vuoden 2026 osalta talousarvioesityksessä vahvistettu päätös jatkaa lentoliikenteen ostoja Helsinki-Vantaalta seitsemälle pienelle alueelliselle lentoasemalle nykyisen optiokauden loppuun eli 27.2.2028 asti synnyttää samalla Finavialle lakisääteisen velvoitteen operoida kyseisiä lentoasemia.
- Yhtiö toteaa, että talousarvioesityksen määräraha lentoliikenteen ostoille ohjautuu täysimääräisesti lentoja operoivalle lentoyhtiölle. Lentoasemien toiminta ei ole tukien piirissä, vaikka Finavia operoi lentoasemia merkittävällä tappiolla maakuntalentojen vähäisestä määrästä ja lentokoneiden matalista täyttöasteista johtuen.
- Talousarvioesityksessä mainittujen alueellisten ostoliikennekenttien ylläpidolla on merkittävä negatiivinen vaikutus Finavian talouteen ja investointikykyyn. Vuositasolla kyse on noin 20 miljoonan euron negatiivisesta kassavirrasta, joka pitää sisällään ko. lentoasemien vuotuiset tappiot ja ylläpitämiseen tarvittavat investoinnit.
- Suomen lentoasemaverkosto on rakennettu pääosin sotien jälkeen, ja lentoasemilla on merkittäviä investointitarpeita.
- Suomen kansainvälisen saavutettavuuden turvaamiseksi Finavia haluaa parhaansa mukaan välttää ostopalveluliikennettä vastaanottavien lentoasemien tappioiden kattamisen toimilla, jotka voivat heikentää markkinaehtoista lentoliikennettä palvelevien lentoasemien kilpailukykyä.

Edellä mainituista syistä johtuen yhtiö toteaa, että mikäli lentoliikenteen ostoja jatketaan talousarvioesityksen mukaisesti, tulee myös ostoliikennettä vastaanottavien lentoasemien rahoitus huomioida talousarviossa. Finavian ostoliikennelentoasemien operointiin tulee valmistella 20 miljoonan euron vuosittainen lisätuki tuettujen maakuntalentojen synnyttämän palveluvelvoitteen operointikustannusten kattamiseksi. Lisäksi yhtiö katsoo, että Suomen saavutettavuutta tulisi kehittää pitkäjänteisesti ja kokonaisvaltaisilla ratkaisuilla lyhytaikaisen päätöksenteon sijaan.

Yhtiö oheistaa liitteeksi matkustajamäärät lentoasemittain 2019–2024.

FINAVIA OYJ
Toimitusjohtaja Kimmo Mäki

Matkustajamäärät lentoasemittain 2019–2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Helsinki-Vantaa	21 861 082	5 053 206	4 261 535	12 882 861	15 312 923	16 308 816
Rovaniemi	661 124	268 122	254 890	560 734	735 078	948 151
Oulu	1 057 355	312 892	300 390	632 130	554 096	579 862
Kittilä	363 161	206 251	182 487	337 198	374 626	412 304
Turku	452 927	112 585	51 086	133 137	233 043	255 014
Ivalo	239 753	114 922	110 520	197 987	220 718	249 319
Vaasa	303 911	59 712	19 231	113 244	153 781	177 592
Tampere-Pirkkala	222 390	35 950	8 391	168 328	213 699	161 747
Kuopio	243 529	57 599	36 407	126 083	146 847	132 264
Kuusamo	113 993	70 943	74 209	117 104	120 551	126 313
Joensuu	126 613	21 954	9 090	18 755	38 714	39 956
Kajaani	87 307	17 379	17 600	25 400	40 520	39 761
Maarianhamina	51 597	23 962	18 247	26 639	37 518	39 569
Kemi-Tornio	63 579	13 661	16 738	22 501	37 351	32 844
Kokkola-Pietarsaari	56 113	9 168	6 357	17 198	29 272	30 779
Jyväskylä	66 572	10 590	4 592	10 980	23 492	25 765
Pori	14 415	5 314	4 702	11 628	12 077	12 482
Savonlinna	10 495	1 202	560	3 111	2 977	7 113
YHTEENSÄ	**25 995 916**	**6 395 412**	**5 377 032**	**15 405 018**	**18 287 283**	**19 579 651**

Lähde: Finavia julkaisee verkkosivuillaan tilastot matkustajien, laskeutumisten sekä rahdin ja postin määristä: Liikennetilastot | Finavia